

Bibliografski opis

CICERO, Marcus Tullius

La retorica di M. Tullio Cicerone a Gaio Herennio, ridotta in alberi, con tanto ordine, et con essempli così chiari, & ben collocati, che ciascuno potrà da se con mirabile facilità apprenderla / da M. Oratio Toscanella nuovamente posta in luce. - In Vinegia : per Domenico de' Nicolini, 1561 (In Vinegia : appresso Lodovico de gli Avanzi). - [6], 174 f., 2 zganjeni pril. ; 4°

Sorodni elektronski vir:

http://www2.arnes.si/~kppomm/cinquecento/cicero_1561.pdf. - Signature: *-

**⁴, A-Z⁴, AA-YY². - Kolofon: In Vinegia per Domenico de' Nicolini, ad instantia di M. Lodovico de gli Avanzi, M.D.LXI. - Na prednjem prostem spojnem listu zapis Prof. Petronio: POMPI. - Na nasl. strani žig: Biblioteca civica Pirano: POMPI

Prstni odtis (po fei): e.to nala i.i- lach 3 M.D.LXI.: POMPI

82.085

Sign.: BC 1001536

COBISS.SI-ID 274420

Bibliografske opombe

avtor Mark Tulij Cicero (106-43 pr. n. š.) sodi v klasično obdobje rimske književnosti, v t. i. zlato dobo, ki je trajala od Suline diktature do Avgustove smrti. Književnost Cicerove dobe je veren odraz razrednih bojev takratne rimske družbe. Polstoletni prehod od republike do principata so označili zadnji politični obračuni in državljanske vojne med plemstvom in ljudstvom. Rimski imperializem je poleg barbarov zaslužnil tudi domače prebivalstvo, iz krvavih bojev, katerih žrtvi sta bila tudi Cezar in Cicero, pa je kot zmagovalec izšel Oktavijan (Avgust). Cicero je bil kot član premožne plemiške družine deležen izvrstne izobrazbe, najprej je študiral retoriko, nato pravo in filozofijo. Hitro je napredoval do konzula in senatorja, nekaj časa moral preživeti v izgnanstvu v Solunu in Draču, po vrnitvi v Rim se je ukvarjal s književnostjo, v senatu pa zagovarjal konzervativna stališča in kritiziral triumvira Antonija, ki ga je zato ukazal ubiti. Njegov izreden jezikovni stil je vplival na omiko evropskega človeka vse do najnovejših dni. Ohranjenih je okrog 58 političnih in sodnih govorov, v 15. stoletju pa je bil najbolj tiskan avtor. Po zaslugi ohranjene korespondence z družino in prijatelji je verjetno najboljše poznana osebnost antičnega Rima.¹

Prevajalec Orazio Toscanella (ok. 1520-ok. 1580) je bil rojen v plemiški, a revni florentinski družini, po nekaterih virih v Toscanelli pri Bologni, po drugih v Viterbu. Humanist, jezikoslovec in prevajalec je večino življenja preživel v Benetkah kot privatni učitelj, svojih objavljenih del pa (kot kaže) ni mogel dobro unovčiti, saj je bil stalno zadolžen pri svojih tiskarjih, posebej pri Gabrielu Giolitu. Prevajal in komentiral je predvsem Cicero, pa tudi Vergila, Katula in druge. Hvalil ga je Aretino. Umrli je v Benetkah.²

vsebina Auctor ad Herennium je ime, s katerim se poimenuje anonimnega pisca dela v štirih knjigah De ratione dicendi iz let okoli 86-82 pr. n. š., ki je posvečeno nekemu Gaju Hereniju.³ Besedili v enem delu Rhetoricorum ad Herennium⁴ sta s Cicerovim De inventione najstarejše retorično delo v latinščini. Do 16. stoletja je Cicero veljal za avtorja vseh teh besedil, saj sta Hieronymus in srednjeveška filozofska tradicija povezovali herensko retoriko s Cicerovim delom De Inventione. Anonimno delo pa naj bi nastalo v letih 86-82 pr. n. št. in bilo edino ohranjeno latinsko delo o klasični veščini spomina.

založnik Domenico Nicolini da Sabbio je bil beneški tiskar in založnik, aktiven vsaj v letih 1557-1605 v predelu San Giuliano. Leta 1585 je imel knjigarno pod izveskom Zmage. Sodeloval je z bratom Corneliom in Giovannijem Gueriglijem. Bil je družabnik Andrea Muschia, pravna besedila pa je tiskal z dediči Francesca Rampazetta in Altobella Salicata. Leta 1596 naj bi delal v Firenzah.⁵

pojavlja se z imeni Domenico Nicolino, Dominicus de Nicolinis, Dominicus Nicolinus, Domenico Nicolini, Domenico de' Nicolini⁶

¹ Budimir, M.: Litterae latinae, str. 7-8.

² http://193.205.158.201/fabitaliano2/Dizionari/corpus/biografie/Toscanella_vita.htm#

³ Budimir, M.: Litterae latinae, str. 6-8.

⁴ O tem v M. T. Ciceronis Rhetoricor. ad C. Herennium, 1534.

⁵ Ascarelli, F.: La tipografia cinquecentina italiana, str. 139, 206.

⁶ <http://edit16.iccu.sbn.it/ima.htm>

tiskar Ludovico Avanzi je bil tiskar in založnik iz Brescie, aktiven v Benetkah v letih 1556-1576. Tiskarno je imel v četrti Marzaria pod izveskom Drevesa. Leta 1560 in 1563 je tiskal Lemniusovo delo De gli occulti.

pojavi se z imeni Lodovico Avanzo, Ludovicus Avantius, Ludovico degli Avanzi, Lodovicus Avancius, Ludovico degli Avanzi

signet lovorov grm s trakom z napisom Semper virens, znane tudi variante brez traka ali z oljčnim drevesom in Minerva s ščitom⁷

geslo Semper virens (Vedno zelen)

Fizični opis

pisna podlaga ročno izdelan papir, debelejša vodna črta so vodoravne, vodni znak v zgornji polovici lista ob pregibu, dodatni vodni znak v spodnjem zunanjem kotu

številčenje, signature, register, kustosi, živa pagina

foliacija v arabskih številkah začne z besedilom

označbe snopičev začetna snopiča (naslovna stran, posvetilo in Ai lettori) označena z asteriskom in arabsko številko 2 (na drugem snopiču manjka), nato označbe od A do YY, označena je prva polovica snopiča, listi z arabsko številko 2

vrste snopičev biniji, razen ** in YY, ki sta polovična binija

register na verso strani zadnjega lista

kustosi na vsaki strani

živa pagina na vseh straneh nad besedilom

okrasi, ilustracije, signet, zapis

vrsta pisave posvetilo v antikvi, ostalo besedilo v kurzivi

inicialke historizirani inicialki v posvetilu

potek besedila besedilo razdeljeno v več kolon, večinoma v shemah

okrasi ni

signet tiskarski na naslovni strani

marginalije ni

rokopisne opombe ni

vezava

format 20,9 X 15,5 cm

vezice tri poudarjene

material platnic in prevleka prevezano, lepenka in pergament

kapital kapitala

hrbet šivan, cevast, pergament, na hrbtu prilepljen napis, vtisnjen z zlatimi črkami v temno usnje TOSCAN RETOR DI CICERO – t. i. krizografija⁸

ohranjenost

poškodbe na vezavi madeži zaradi vlage, poškodovan napis na hrbtu

poškodbe na knjižnem bloku poškodbe zaradi bioloških škodljivcev – insektov

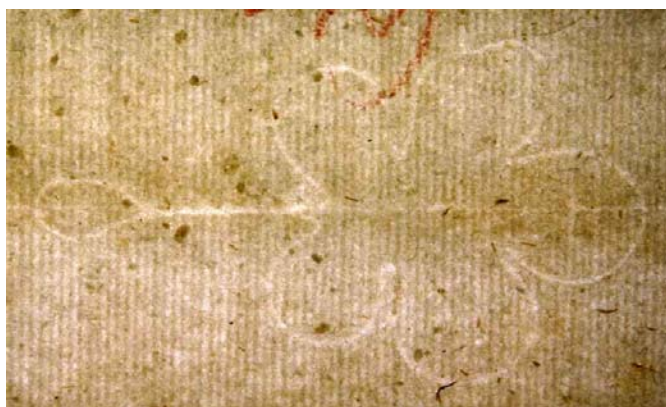
izvor na hrbtu nalepka Civica biblioteca Pirano z oznako O 1/24, na prednji platnici prečrtan žig Biblioteca civica Pirano z oznako G II 1, na naslovni strani prečrtan žig Biblioteca civica Pirano z oznako O 1/24

⁷ <http://edit16.iccu.sbn.it/imap.htm>

⁸ Maniaci, M.: Terminologia del libro manoscritto, str. 316.

vodni znak

vodni znak na spojnih listih

dodatna vodna znaka

